

CÁCH TIẾP CẬN CỦA PHẬT GIÁO VỀ SỰ LÃNH ĐẠO TOÀN CẦU VÀ TRÁCH NHIỆM CÙNG CHIA SẺ VÌ XÃ HỘI BỀN VỮNG

HT. Thích Gia Quang¹

Đạo Phật đã có lịch sử hơn 2500 năm, ngày nay trong xã hội phát triển, tiến bộ về mọi mặt đã nâng cao đời sống con người, thế giới ngày càng văn minh hơn. Tuy nhiên, trong quá trình vận động và phát triển đã nảy sinh những mặt trái của xã hội. Đứng trước những thách thức đó giáo lý Phật giáo cần phải tiếp cận vấn đề như thế nào, ở góc độ tôn giáo - giáo lý đạo Phật sẽ giúp được gì trong việc giải quyết những thách thức của nhân loại trong xã hội đương đại?

CÁCH TIẾP CẬN CỦA PHẬT GIÁO QUA GÓC NHÌN VỀ NHỮNG MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN THIÊN NIÊN KỶ CỦA LHQ

Những mục tiêu phát triển thiên niên kỷ chứng minh rằng Liên Hiệp Quốc đang đặt tầm quan trọng tinh tế cho sự phát triển tương lai bền vững. Những lĩnh vực được bao trùm bởi mục tiêu Thiên Niên Kỷ, hay mở rộng ra là mục tiêu chính yếu trong xã hội loài người, các mục tiêu đó hầu hết đều là những lĩnh vực mà Phật giáo hết sức coi trọng.

Mục tiêu đầu trong tám mục tiêu là xóa đói, giảm nghèo. Nghèo khổ là khổ thân, khổ tâm, nên đời sống sẽ không thể an lạc và hạnh phúc. Khi hiểu được điều này theo lăng kính Phật giáo phải hiểu đúng

1. Tiến sĩ, Phó Chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

và không nên bị nhầm lẫn với sự giản dị và tiết kiệm, vốn là những lựa chọn có mục đích theo như cách sống “biết đủ” của đạo Phật.

Mục tiêu thứ hai là hoàn thành phổ cập giáo dục tiểu học toàn cầu. Từ thời của đức Phật, Giáo pháp đã đóng vai trò là sự giáo dục phổ cập, nó là một trong ba báu vật của Phật giáo đảm bảo những phương thức đúng đắn và kiến thức căn bản dành cho các tín đồ đạo Phật.

Mục tiêu thứ ba là thúc đẩy bình đẳng giới và trao quyền cho phụ nữ. Mục tiêu thứ tư là giảm tỉ lệ tử vong ở trẻ em. Mục tiêu thứ năm là cải thiện sức khỏe của bà mẹ. Mục tiêu thứ sáu là chiến đấu chống lại bệnh HIV/AIDS, bệnh sốt rét và những căn bệnh khác.

Mục tiêu thứ bảy là bảo đảm sự bền vững môi trường. Trong thời đại của đức Phật, hoạt động của con người ít ảnh hưởng hơn đến sự suy thoái môi trường, đa dạng sinh học và tính nguyên vẹn của hệ sinh thái.

Mục tiêu thứ tám là phát triển của quan hệ đối tác toàn cầu. Tinh thần của mối quan hệ đối tác có thể tìm thấy trong những cộng đồng Phật giáo.

TẤT CẢ CÁC MỤC TIÊU VÀ CÁCH TIẾP CẬN CỦA PHẬT GIÁO ĐỀU VÌ HẠNH PHÚC CỦA CON NGƯỜI

Mục tiêu cao nhất của Phật giáo là để chấm dứt đau khổ, Tứ diệu đế đề cập đến việc chấm dứt đau khổ bằng đời sống Trung đạo, là công cụ thanh lọc tâm tính của con người. Tám phần của phương pháp này có thể được gộp thành ba nhóm: (i) trí tuệ (bao gồm Chánh kiến và Chánh tư duy); (ii) đức hạnh (bao gồm Chánh ngữ, Chánh nghiệp và Chánh mạng); và (iii) sự tập trung (bao gồm Chánh tinh tấn, Chánh niệm và Chánh định). Lối sống của Phật giáo nhằm vào việc hoàn thiện ba khả năng hỗ trợ này để đạt được sự hoàn hảo bằng việc thực hành liên tục, vốn là một quá trình phát triển. Tuy nhiên, trong trường hợp này, sự phát triển chỉ là một sản phẩm của việc thực hành giáo pháp, không phải là mục tiêu trực tiếp cần phải đạt được. Quá trình phát triển là một sự tiến bộ về tinh thần bên trong, được thể hiện bởi việc thực hành liên tục, để đưa tới sự giải phóng (giải thoát).

Quan niệm về sự phát triển được đề cập trong Phật pháp, nhưng với ba sự khác biệt chính, bởi vì nó được diễn giải theo xu hướng tiếp

cận: Quá trình phát triển là sự tiến bộ về tinh thần, ở bên trong (loại trừ sự phát triển về vật chất không được ca ngợi và chỉ quan trọng ở mức đủ để phục vụ cho sự tiến bộ bên trong của con người); Quá trình phát triển chính nó không phải là mục tiêu trực tiếp, nhưng là kết quả trực tiếp của việc thanh lọc tâm tính của con người; Sự thanh lọc tâm chính là sự phát triển bền vững.

PHẬT GIÁO HƯỚNG ĐẾN CĂN NGUYÊN CUỘC SỐNG CỦA CON NGƯỜI VÀ SỰ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Thực tiễn kinh tế hiện đại đang tạo ra một chu kỳ khắc nghiệt, môi trường hình xoắn ốc theo chiều đi xuống, trong đó sự suy thoái môi trường đang gia tăng với một quy mô lớn hơn bao giờ hết. Mục tiêu phát triển thứ bảy được đề ra bởi Liên Hiệp Quốc nhằm ngăn ngừa những hậu quả tiêu cực này và làm đảo ngược quá trình theo hướng đi lên để chuyển hóa những thay đổi khắc nghiệt thành một chu kỳ tốt hơn. Có thể khẳng định, một trong những mục tiêu cao nhất là để bảo vệ sự bền vững môi trường, mặc dù các bản báo cáo chỉ ra rằng mục tiêu này đạt được thành tựu thấp nhất trong số tám mục tiêu. Các giá trị chỉ tiêu đã được thiết lập, nhưng các phương tiện để đạt được chúng chưa được định rõ. Phật giáo không thể giải quyết vấn đề về bền vững môi trường một cách trực tiếp như cách được giải quyết trong các mục tiêu phát triển Thiên Niên Kỳ, bởi vì, theo vô thường, sự bền vững không thể trực tiếp đạt được. Các Phật tử phải hiểu xa hơn khái niệm về tính bền vững và sự phát triển bền vững và tiếp cận sự bền vững môi trường từ một mức độ sâu hơn.

Ngày nay cả thế giới đều đang tích cực triển khai các dự án toàn cầu về phát triển bền vững. Hầu hết các nước đều đã có các chính sách để phát triển bền vững hệ thống chính trị, kinh tế và giáo dục của mình nhằm giúp cho việc cải thiện đời sống người dân. Tuy nhiên, do sự tập trung cao nhất được đặt cho việc phát triển giá trị vật chất, đời sống của người dân đang dựa nhiều vào các giá trị vật chất nhiều hơn là các quan tâm đến đạo đức. Như vậy, xã hội ở quy mô toàn cầu đã thay đổi theo chiều hướng tiêu cực hơn. Từ góc độ Phật giáo, tất cả các hiện tượng đều có căn nguyên để giải quyết một vấn đề chúng ta phải khám phá nguyên nhân của nó. Trong thực tế, nguyên nhân của tất cả các cuộc xung đột trên thế giới bắt đầu từ mâu thuẫn nội tại trong tâm con người. Chừng nào tâm thức vẫn

còn chứa chấp sự tham lam, sân hận, si mê, thì xung đột nội bộ luôn luôn xảy ra. Những tâm lý này ảnh hưởng đến suy nghĩ, lời nói, và hành động của người dân một cách tiêu cực, khiến con người luôn luôn suy nghĩ đến lợi ích và ham muốn ích kỷ cá nhân nhiều hơn. Vì vậy, để thúc đẩy sự phát triển bất cứ điều gì trong xã hội và trên quy mô thế giới, cần phải bắt đầu từ việc thanh lọc tâm thức con người khỏi các cảm xúc tiêu cực dẫn dắt bởi tham lam, thù hận và si mê.

Sau khi giác ngộ, Đức Phật khám phá ra Quy luật Tự nhiên (hay còn gọi là Pháp) cho phép tất cả chúng sinh có một đời sống hạnh phúc và an bình. Ngài biết rằng tất cả chúng sinh đang phải chịu đựng đau khổ (*dukkha*) do sinh, lão, bệnh, tử, và do tính chất vô thường của sự vật.

Tuy nhiên, Đức Phật có một phát hiện quan trọng hơn là kinh nghiệm đau khổ có nguyên nhân của nó (khổ tập). Chính sự vô minh đã thúc đẩy sự vô đạo đức trong suy nghĩ, lời nói và hành động. Đức Phật đã nói rằng vô minh chính là gốc rễ của tham độc. Nó khiến cho người ta không còn biết xấu hổ và không sợ hãi trong việc thực hiện các hành vi sai trái. Khi người ta chìm đắm trong vô minh, tà kiến sẽ nảy sinh và sau đó dẫn dắt người ta đi vào các con đường sai trái khác, bao gồm tà tư duy (ý định sai), tà ngữ (lời nói sai trái), tà nghiệp (hành động sai trái), tà mạng (nghề nghiệp sai trái), tà tinh tấn (nỗ lực sai), tà niệm và tà định.

Như vậy, chúng ta có thể thấy rằng căn nguyên của bất kỳ cuộc xung đột và bạo động nào đều bắt nguồn từ tâm trí. Vì vậy, để phát triển bền vững xã hội và thế giới trong hòa bình, chúng ta phải trước hết giải quyết được các vấn đề về tâm thức của con người.

MỘT SỐ CÁCH TIẾP CẬN CỦA PHẬT GIÁO

Phật giáo với tư cách là một tôn giáo sẽ tiếp cận với các vấn đề xã hội mang tính toàn cầu như thế nào?. Tham luận này sẽ nêu qua một số ví dụ tiêu biểu hy vọng phần nào sẽ trả lời được câu hỏi trên.

Phật giáo đã có mặt trên quả địa cầu trên 2500 năm, trải qua thời gian Phật giáo với nền giáo dục đạo đức, hướng thượng đã sớm nhận thức được sứ mệnh truyền bá chính pháp và nhanh chóng trở thành tôn giáo có ảnh hưởng lớn đến đời sống tôn giáo toàn cầu.

Trải qua bao thăng trầm lịch sử, qua mỗi giai đoạn Phật giáo có

những đóng góp giá trị trên các lĩnh vực đời sống, kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, ở các vai trò, vị trí và cấp độ khác nhau. Tư tưởng nhập thế của Phật giáo đã đem lại hạnh phúc, an vui đến cho vạn loại chúng sinh, giáo lý đức Phật chỉ dạy cách đây hơn 2500 năm đến nay vẫn còn nguyên giá trị, dù chân lý đó được diễn giải theo nhiều cách khác nhau thì mục đích cuối cùng vẫn giúp con người trở về với bản tính “chân – thiện – mỹ”.

Tiếp cận qua tư tưởng và nhận thức

Một khi nói đến tính nhập thế của Phật giáo đối với xã hội đương đại, là chúng ta đang nói đến tính ứng dụng của giáo pháp Phật giáo trong cuộc sống, mục đích ra đời của đạo Phật là để khơi nguồn tuệ giác trong đời sống nhân gian, đem lại ánh sáng giác ngộ và tinh thần giải thoát cho vạn loại chúng sinh.

Chính vì vậy mà ngay từ khi mới du nhập vào nước ta, thông qua nguồn tuệ giác, tâm từ bi, vị tha, vô ngã và nhất là hạnh nguyện độ sinh của các bậc chân tu hoằng pháp, Phật giáo đã sớm hòa hợp, dung thông với văn hóa các dân tộc chịu ảnh hưởng của Phật giáo, nhờ đó mà Phật giáo đã nhập thế độ sinh, gieo mầm đạo đức, nhân quả, ban rải tâm từ bi, yêu thương soi rọi ánh sáng Phật pháp thấm nhuần sâu rộng trong đời sống nhân loại.

Tiếp cận qua các vấn đề giáo dục

Giáo dục là một trong những vấn đề được xã hội đặc biệt quan tâm trong bất kỳ thời đại nào, bởi vì giáo dục là nền tảng để xây dựng đời sống hạnh phúc, xây dựng xã hội hòa bình, xây dựng nhân gian tịnh lạc.

Trải qua hơn 2500 năm nhìn lại, những quan điểm về giáo dục Phật giáo đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Ngày nay giáo dục Phật giáo không những tập trung ở Tăng đoàn mà còn phát triển ra ngoài cộng đồng xã hội ở các tầng lớp từ các em thiếu niên nhi đồng đến tầng lớp thanh thiếu niên, người trung tuổi và người cao tuổi, có xu hướng tìm hiểu Phật giáo ngày càng tăng.

Đường hướng giáo dục Phật giáo không đề cao, cổ vũ niềm tin mù quáng, ngược lại lấy chính trí, chính kiến làm nền tảng cho giác ngộ giải thoát, làm động lực thúc đẩy sự phát triển xã hội, cũng là nền móng cho sự thương yêu, cảm thông. Vì chỉ có trí tuệ và từ bi

mới đẩy lùi những hành vi bất chính như các tệ nạn xã hội, bạo lực học đường, gia đình; tranh dành quyền lợi... vốn xuất phát từ vô minh.

Giáo dục Phật giáo rất giàu nhân bản, nhân quả luôn luôn nhắm đến mục tiêu đào tạo con người hướng thiện, có niềm tin chân chính, đem đến lợi lạc cho bản thân, gia đình và xã hội, cùng cộng đồng chung tay xây dựng nền hòa bình, thịnh vượng.

Giáo dục Phật giáo có thành công hay không chính là dựa vào đội ngũ tăng, ni phải ra sức học tập, rèn luyện, trao đổi “giới – định – tuệ” để trở thành một vị tu sĩ có phẩm chất, đạo hạnh chân chính thì mới đem lại niềm hạnh phúc, an lạc cho mình và cho xã hội.

Phật giáo có thể đưa ra các nguyên nhân căn bản làm suy thoái đạo đức chính là bởi lòng “*tham – sân – si*”. Ba nguồn độc này đã dẫn các em đi vào các con đường sai lạc trong hành vi đạo đức. Vì vậy, ngoài việc giảng dạy chữ nghĩa ra, nhà trường cần phải dạy các em con đường đạo đức “*tiên học lễ, hậu học văn*”. Bằng cách đưa vào nhà trường những bài học hiếu thảo đối với cha mẹ, biết kính trọng thầy cô giáo, và cần hun đúc cho tâm linh các em bằng những phương pháp giáo dục của Phật giáo để đánh thức thiện tâm của các em.

Bản chất của nền giáo dục Phật giáo là từ bi hỷ xả, tất cả vì con người, vì hòa bình và an lạc cho mọi chúng sinh. Nói về giáo dục có thể hiểu thành hai phần đó là giáo dục về chuyên ngành và giáo dục về đạo đức.

Giáo dục về kỹ năng, giáo dục về chuyên ngành, giáo dục về kiến thức khoa học thì phải cần giáo dục về đạo đức, khơi gợi tinh thần sáng tạo, khoa học, tư duy độc lập, thích nghi được với cuộc sống hiện đại, làm được như vậy chính là đang áp dụng chính kiến, chính tư duy vào việc giáo dục.

Tiếp cận qua đời sống gia đình và xã hội

Đức Phật đặc biệt quan tâm đến đời sống hạnh phúc con người, Ngài đã có những bài pháp giảng về đời sống hôn nhân gia đình như trong kinh Đỉnh Lễ Sáu Phương - Ca Thi La Việt hay Singalovada đức Phật đã dạy: Chồng đối với vợ thì phải thương yêu vợ, chung thủy với vợ, săn sóc đời sống vật chất cho vợ, trao cho vợ quyền quản lý những công việc trong gia đình, kính trọng gia đình vợ; Còn vợ đối với chồng thì phải thương kính chồng, chung thủy với chồng, quản lý gia đình tốt, siêng năng làm việc, đối đãi thân thiện

với gia đình chồng và bạn bè của chồng. Đây là những phép ứng xử rất hợp tình hợp lý, là nếp sống đạo đức lành mạnh, là nhân tố tạo nên hạnh phúc trong đời sống hôn nhân gia đình.

Trong kinh *Tăng Chi Bộ I* (chương 4), đức Phật dạy: “*Này các gia chủ, có bốn hạng người sống chung: Một là, người đàn ông thấp hèn sống chung với người phụ nữ thấp hèn. Hai là, người đàn ông thấp hèn sống chung với người phụ nữ cao thượng. Ba là, người đàn ông cao thượng sống chung với người phụ nữ thấp hèn. Bốn là, người đàn ông cao thượng sống chung với người phụ nữ cao thượng. Đức Phật kết luận, hạng người sống chung thứ tư, tương đồng phẩm chất tâm lý cao thượng là “đời sống nhiều hạnh phúc, chờ đợi hai người.”*

Như vậy, giáo lý đức Phật dạy cách đây hơn 2500 năm đã có những bài pháp để xây dựng hạnh phúc gia đình. Bằng trí tuệ và lòng thương yêu, đức Phật đã chỉ dạy những vấn đề hết sức thiết thực và trọng yếu để tạo lập một cuộc sống hôn nhân hạnh phúc. Dù ở quốc gia nào hay thời đại nào đi nữa, những lời dạy của đức Phật về hôn nhân gia đình vẫn phù hợp và rất có giá trị.

Tương tự như vậy, Phật giáo có thể đến với xã hội thông qua các phương pháp tiếp cận các việc từ thiện, nhân đạo; Tiếp cận qua vấn đề xây dựng và phát triển kinh tế: Với những tín đồ có niềm tin chính tín vào Phật giáo họ sẵn sàng đóng góp một phần kinh phí vào các công trình phúc lợi xã hội như xây chùa, xây trường học, xây nhà tình nghĩa, xây cầu đường và nhiều công trình phúc lợi xã hội khác đã thực hiện mỗi năm.

Ngược lại, sự suy giảm đạo đức trong xã hội là nguyên nhân kinh tế phát triển không bền vững, khi đó sẽ xảy ra hiện tượng tham nhũng, cạnh tranh không lành mạnh, các nhà kinh doanh tìm đủ mọi cách để thu hồi lợi nhuận, bất chấp thủ đoạn như khai thác tài nguyên bừa bãi, làm ăn dối trá, tạo ra hàng nhái, hàng kém chất lượng, họ bất chấp để đạt được mục đích mà bỏ qua tác động xấu trong tương lai.

Tiếp cận phát huy Giáo lý Phật giáo trong việc giải quyết các vấn đề môi trường, biến đổi khí và các thảm họa thiên tai

Chúng ta đang đứng trước nhiều thảm họa thiên tai, sự nóng lên của trái đất, môi trường ô nhiễm xảy ra liên tục trong những năm gần đây, hàng trăm người bị cướp đi sinh mạng do bão lũ, sạt lở đất,

chất thải ngành công nghiệp hủy hoại hệ sinh thái trên diện rộng.

Khi môi trường thay đổi, các điều kiện khí hậu cũng sẽ thay đổi. Khi chúng thay đổi một cách mạnh mẽ thì nền kinh tế và rất nhiều lĩnh vực khác cũng sẽ thay đổi theo. Thậm chí sức khỏe thể chất của con người cũng sẽ bị ảnh hưởng nghiêm trọng.

Lý thuyết duyên khởi trong Phật giáo cho rằng sự sống là sự hỗ tương giữa các loài và vạn vật, thiên nhiên chính là một bộ phận cơ thể của con người, con người không thể tồn tại được nếu không có môi trường. Nếu môi trường bị ô nhiễm trầm trọng thì cơ thể vật lý của con người, hay đời sống của con người sẽ bị hủy diệt.

Việc bảo vệ môi trường cũng là bảo vệ sự sống của con người. Phật giáo tôn trọng sự sống của muôn loại chúng sinh, khuyến khích việc giữ gìn mối quan hệ thân thiện, sống hòa hợp bền vững giữa con người với vạn vật, với tự nhiên và vũ trụ là điều kiện để bảo vệ sự sống.

Đứng trước vấn đề môi trường đang xuống cấp như hiện nay, tính nhập thế của Phật giáo trong việc bảo vệ môi trường trước hết là khuyến khích tín đồ Phật tử ăn chay, ăn chay ngoài việc bảo vệ sức khỏe chính bản thân người ăn chay, còn là cách hiệu quả nhất để bảo vệ môi trường sống; tổ chức các khóa tu với nhiều nội dung phong phú và đa dạng, trong đó vấn đề bảo vệ môi trường được chú trọng.

Song song đó giáo dục nhận thức rõ con người có mối liên hệ mật thiết với thiên nhiên và môi trường sống và đặc biệt là hướng dẫn mọi người thực hành nếp sống trên nền tảng đạo đức Phật giáo là hướng thiện, là tôn trọng sự sống của vạn loài; khuyến khích tín đồ sống gần gũi với môi trường, hòa mình với thiên nhiên, giảm thiểu các tác động trực tiếp đến môi trường. Tránh việc khai thác các nguồn tài nguyên thiên nhiên bừa bãi để trục lợi làm giàu, điều này sẽ gây ra nhiều thảm họa thiên tai, gây ra khổ đau cho con người.

Phật giáo đã và đang làm hết sức mình để cùng cộng đồng xây dựng một xã hội an lành, con người được hưởng sự thanh bình và hạnh phúc, xây dựng một cõi cực lạc thực sự tại thế gian.

Tiếp cận đạo đức Phật giáo về vấn đề phát triển khoa học công nghệ

Thời đại của chúng ta là thời đại khoa học, văn minh của nhân

loại đã tiến bộ vượt bậc. Nền khoa học phát triển với tốc độ vũ bão tại các nước văn minh. Khoa học ngày nay đã chứng minh được những điều Phật dạy cách đây hơn 2500 năm.

Thế giới ngày nay được làm sáng tỏ với tốc độ nhanh chóng những gì còn khuất lấp tồn tại hay không tồn tại của vũ trụ, càng làm sáng tỏ thêm sự tương đồng của thế giới quan Phật giáo với thế giới quan vũ trụ, chúng ta cần nghiên cứu Phật giáo một cách nghiêm túc để có phương án ứng xử đúng với những giá trị nhân đạo của Phật giáo đem đến cho thế gian.

Trong thời buổi công nghệ phát triển như hiện nay, các nhà khoa học phải thừa nhận rằng Phật giáo đã trước khoa học cách đây mấy nghìn năm, những gì đức Phật thuyết chưa bao giờ lạc hậu mà vẫn còn nguyên giá trị trong xã hội hiện đại. Trong thời đại công nghiệp 4.0, thời đại công nghệ số phát triển trong các lĩnh vực của đời sống, con người đang chạm tới sự văn minh của thời đại mới, ... bên cạnh đó những hậu quả của sự phát triển khoa học công nghệ để lại cho toàn nhân loại cũng rất nghiêm trọng như: vấn đề vũ khí hạt nhân, vũ khí sinh học là sức mạnh tiềm ẩn của quốc gia này nhưng lại đe dọa trực tiếp đến sự an toàn của quốc gia khác, và một khi con người mất kiểm soát sẽ có nguy cơ hủy diệt toàn bộ Trái đất.

Ngoài ra, những vấn đề ảnh hưởng trực tiếp như bệnh stress, trầm cảm, nghiện game online, thích sống trong thế giới ảo và công nghệ số đã kết nối con người một cách nhanh chóng nhưng đồng thời cũng đưa con người xa nhau hơn trong thế giới thực.

Đó là vấn đề mà khoa học phát triển nhưng chưa giải quyết được, thực tế dù khoa học có phát triển đến đâu thì cũng không ngoài mục đích đưa con người đến cuộc sống hòa bình và hạnh phúc.

Những giá trị đạo đức Phật giáo luôn luôn song hành cùng sự phát triển của con người, con người không thể đánh mất những giá trị đạo đức đó, bởi đó là nền tảng để xây dựng đời sống hạnh phúc, xây dựng xã hội hòa bình và phát triển bền vững.

Phật giáo đóng vai trò quan trọng trong việc đồng hành cùng con người trong thời đại cách mạng công nghiệp kỹ thuật số đúng như lời của Nhà khoa học Albert Einstein đã nói: "*Phật giáo không*

cần xét lại quan điểm của mình để cập nhật hóa với những khám phá mới của khoa học. Phật giáo không cần từ bỏ những quan điểm của mình để chấp nhận khoa học, bởi vì Phật giáo bao gồm khoa học, đồng thời cũng vượt qua khoa học. Phật giáo là một chiếc cầu nối liền tôn giáo và những tư tưởng khoa học. Chiếc cầu Phật giáo đã kích thích con người khám phá ra những tiềm năng lớn lao nằm sâu kín trong chính con người và trong môi trường sống chung quanh. Phật giáo siêu việt thời gian và mãi mãi có giá trị.”

Tổng thống Nga Putin từng phát ngôn tại Liên hoan Thanh niên và Sinh viên Thế giới lần thứ 19 đã cảnh báo về một loại siêu vũ khí vượt trội cả siêu bom hạt nhân. Theo lời Tổng thống Putin, nhân loại đang bước vào một giai đoạn phát triển mới khi bỏ qua các giá trị đạo đức và có thể gây ra một thảm họa còn lớn hơn cuộc chiến tranh hạt nhân. Trong tương lai gần, nhân loại có thể bước vào và chắc chắn sẽ bước vào giai đoạn rất khó khăn và quan trọng vì sự phát triển và tồn tại... Những gì tôi nói bây giờ có thể nguy hiểm hơn một quả bom hạt nhân. Do đó, bất kể chúng ta đang làm gì, chúng ta không bao giờ quên được cơ sở đạo đức và đạo đức trong mọi hành động. Tổng thống Putin khuyến khích: Tất cả mọi thứ mà chúng ta sẽ làm phải mang lại lợi ích cho người dân và nâng cao vị thế cho nhân loại, chứ không phải là hủy diệt nó. Ông Putin cũng từng cảnh báo về sự phát triển trí tuệ nhân tạo có thể gây nên các thách thức khổng lồ bởi “Quốc gia nào dẫn đầu trong lĩnh vực này sẽ trở thành kẻ thống trị thế giới”.

Cuối tháng 10/2017, robot mang tên Sophia trở thành người máy đầu tiên trong lịch sử được cấp quyền công dân tại đất nước Ả-rập Xê-út. Đây là một sự phát triển vượt bậc đối với nhân loại, đánh dấu một kỷ nguyên mới, nơi robot và con người hòa nhập, chung sống với các quyền bình đẳng như nhau.

Như vậy, vấn đề trí tuệ nhân tạo đang là thách thức đối với nhân loại, tinh thần nhập thế của Phật giáo sẽ được giải quyết vấn đề như thế nào, phải nhận thức như thế nào về tâm thức, hành vi của trí tuệ nhân tạo sẽ tác động đến nhân loại ra sao.

Tiếp cận Phật giáo trong các mối quan hệ quốc tế

Trong bối cảnh sự phát triển của thế giới, các quốc gia ngày càng phụ thuộc lẫn nhau nên việc giải quyết các vấn đề quốc tế và của

mỗi quốc gia nó phụ thuộc vào mối quan hệ tương hỗ và nhân quả liên hoàn, không một quốc gia nào phát triển mà không phụ thuộc vào quốc gia khác.

Tóm lại, Phật giáo thông qua cơ chế toàn cầu cần phải đưa ra những vấn đề chọn lọc, giải quyết được bài toán thực tiễn trong đời sống của xã hội loài người. Bằng tinh thần nhập thế của Phật giáo qua giáo lý Bát chính đạo trong Tứ diệu đế và giáo lý Duyên khởi nhất định nhân loại sẽ có được cuộc sống an lạc và hạnh phúc bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

<https://giacngo.vn/PrintView.aspx?Language=vi&ID=166250>

<https://thuvienhoasen.org/images/file/P9nlqZtG0QgQAG-gR/114-muctieuphattrientrongthiennienkymoi.pdf>

<https://quangduc.com/a28599/giao-duc-phat-giao>

<https://phatgiao.org.vn/quan-diem-giao-duc-cua-phat-giao-d29059.html>

<https://thuvienhoasen.org/a28247/nhung-gia-tri-nen-tang-cua-triet-hoc-phat-giao>

<https://phatgiao.org.vn/nhung-gia-tri-phat-giao-can-duoc-phat-huy-trong-thoi-dai-ngay-nay-d13343.html>

<http://doc.edu.vn/tai-lieu/tieu-luan-gia-tri-va-han-che-cua-phat-giao-anh-huong-cua-phat-giao-den-viet-nam-35427/>

<http://www.daophatngaynay.com/vn/phatgiao-vn/25296-suy-ngam-doi-dieu-ve-su-tiep-can-giao-ly-dao-phat-trong-gioi-tre-duong-dai-hien-nay.html>

<https://thuvienhoasen.org/a15790/phat-giao-va-thoi-dai>

<http://www.daophatngaynay.com/vn/tu-sach-dao-phat-ngay-nay/5634-Phat-giao-va-khoa-hoc.html>